

Setembre social | Irene Molina | La Directa | Actualitzat el 06/11/2024 a les 12:57

«Sense la solidaritat dels voluntaris molta gent encara continuaria atrapada»

Crònica de les brigades solidàries que s'organitzen a València per donar suport al veïnat del barri Parc Alcosa d'Alfajar (l'Horta Sud), un dels municipis més afectats per les inundacions | Article publicat originàriament a La Directa el 2 de novembre, per la periodista Irene Molina amb fotografies d'Ona Cano

Grup de voluntàries al barri Parc Alcosa d'Alfajar (l'Horta Sud), un dels municipis més afectats per la DANA. | Ona Cano

«Encara ara hi ha cadàvers a les cases». És la frase que repeteixen les veïnes del barri popularment conegut com a Parc Alcosa, d'Alfajar (l'Horta Sud), un dels municipis més afectats pel catastròfic i previst temporal del passat 29 d'octubre. Després de tres dies vivint entre fang, baixos comercials destrossats i carrers bloquejats de runa i cotxes amuntats també denuncien que se senten abandonades per les institucions. Després de tres dies des de l'inici del temporal, a Alfajar, aquest divendres, encara no havia acudit cap unitat d'Emergències de la Generalitat Valenciana.

Són les 10 del matí i ja arriben centenars de persones en grups fins al local de la Coordinadora de Col·lectius del Parc Alcosa, projecte comunitari i referent al País Valencià que lluita contra l'exclusió social des de fa 39 anys. «L'aigua va arribar a quasi dos metres d'alçada i va arrasar amb tot. Ens vam veure obligades a autoorganitzar-nos per salvar-nos», relata una de les seues integrants amb la roba plena de fang.

Moltes cases han estat sense aigua ni llum fins el divendres i encara es manté el tall de cobertura telefònica en molts punts. No hi ha aliments, perquè les tendes estan desgavellades i les veïnes pateixen per si persisteixen les fuites de gas. La Coordinadora, que s'ha convertit en un dels punts neuràlgics de la solidaritat, està acostumada a l'oblit institucional: «som els oblidats, sabem que no rebrem assistència i això ens mou per unir-nos», explica Maria, una de les seues integrants.

Una trentena de responsables de la Coordinadora organitzen les persones arribades de tot arreu en equips amb feines concretes. Un grup és enviat a alliberar d'aigua i fang diversos patis. Un altre, a moure i acompanyar una persona amb mobilitat reduïda. Altres grups aniran a rebre totes les donacions de materials i menjar que arriben de multitud de llocs. Un altre, a desencallar les portes bloquejades d'unes quantes cases que encara estan plenes d'aigua. Tres més a obrir camins. Dos més a alliberar de fang les clavegueres. Els carrers són un formiguer de gent organitzada.

Les brigades de voluntàries acudeixen en grups a donar suport a les afectades. Retirar fang, repartir aliments, ajudar a netejar, són algunes de les tasques que s'encomanen. Foto: Ona Cano

També hi ha un grup de mestres de València que va al centre de menors del Parc Alcosa on estan entrant ara per primera volta des de les devastadores inundacions. Tothom vol ajudar. Tothom, de sobte, forma part «d'una mini societat de resistència», reflexiona Carmen, veïna del barri. Ara mateixa, és prioritari alliberar els baixos, treure l'aigua i apartar el fang. «Hem d'evitar que se seque i es faça pedra», exposen altres militants de la Kooperativa mentre miren al cel i es pregunten: «tornarà a ploure abans que ho retirem tot?».

Solidaritat front l'abandonament institucional

L'escenari és apocalíptic. Se sent un constant soroll de sirenes de fons i de raspalls retirant el fang dels carrers. Hui nombroses brigades de solidaritat prèviament organitzades han acudit a la crida dels col·lectius del Parc Alcosa. Com ara l'Acampada Okupem la plaça 19-O, CNT València, Resistència Migrant Dissident (RMD), Maricuir Xarxa, Sindicat d'Habitatge de València (SHV) o un nombrós grup de Benimaclet amb militants del CSOA l'Horta, Cuidem Benimaclet o el CSB Terra que fa molts anys que treballen colze a colze amb la Coordinadora en temes de suport mutu. «Estan fent una tasca cabdal, com a motor comunitari i articulant una xarxa veïnal de tot un barri de forma autònoma i autogestionada», afirma Natxo, del Terra. S'ha trobat un barri «devastat amb autèntiques imatges de guerra», però, diu, que també ha trobat esperança veient a tanta gent mobilitzada: «ningú s'està quedant a soles davant situacions molt dramàtiques», assegura.

El Sindicat d'Habitatge de València ha aglutinat una trentena de militants per a participar en les brigades de neteja i suport. Han portat els materials i menjar que han pogut arrebregar en els diferents punts de recollida dels sindicats. Per a ells, el que és lògic era venir al Parc Alcosa: «són les companyes que treballen al territori des de fa anys, saben perfectament com vehicular la solidaritat i quines són les demandes concretes en cada moment», afirma Júlia, que ha tardat en arribar quasi una hora caminant des dels punts de trobada del Sindicat.

Des de Resistència Migrant Dissident han recollit una gran quantitat d'aliments bàsics i entenen que la força col·lectiva ha de servir per a moure cotxes o repartir menjar per a possibilitar que centenars de veïns i veïnes tinguen dia a dia un plat damunt la taula. «Sense la solidaritat dels voluntaris molta gent encara continuaria atrapada o passant fam», afirma Olene, de la Coordinadora, i denuncia que mentre la gent fa cues per arrebregar aliments bàsics proporcionats pels moviments socials, «grans empreses estan tirant molt de menjar a plena llum del dia en els punts més afectats». En un dels vídeos que s'ha viralitzat a les xarxes es veu com un directiu d'un establiment Mercadona ordena llançar contenidors plens de pa i verdures al fem, l'endemà que el veïnat del bloc de pisos on es troba haguessin sol·licitat recollir els aliments.

En un moment de descans, tres veïnes parlen sobre les declaracions de Carlos Mazón en relació al voluntariat. El president de la Generalitat va afirmar: «és important que tornen a les seues cases perquè poden col·lapsar les vies» i, poc després, la Generalitat va crear una pàgina web per coordinar el voluntariat. El clam d'una de les afectades és clar: «l'ajuda voluntària és l'única que està arribant ací i és efectiva», conclou convençuda. Minuts més tard, dos voluntaris que venen des de Torrefiel ens expliquen que les botes, ferramentes i materials de neteja s'han esgotat a la majoria de tendes de la ciutat de València.

Organització del voluntariat

Els grups que a poc a poc finalitzen les tasques encomanades agafen els telèfons i miren el tauler de Trello de la Xarxa de Suport Mutu, creada per diferents col·lectius com la Jove Muixeranga o l'Assemblea Feminista de València «davant l'abandonament institucional». Comptabilitzen més de 150 incidències. «És una ferramenta tan simple com posar en contacte gent que necessita ajuda amb gent que té la capacitat d'ajudar», ens explica un voluntari mentre la consulta.

Prop del centre de joves ens topem amb dos arquitectes voluntaris que han vingut a revisar si hi ha danys estructurals als edificis del poble i, en concret, de les possibles patologies derivades d'un barri empobrit històricament com és el Parc Alcosa. «Hem trobat danys irreparables principalment a l'escola, ja que és la que va rebre el primer impacte del torrent d'aigua», explica Paula, una de les arquitectes. Els sorprèn que malgrat la virulència de l'aigua i la col·lisió dels cotxes en els edificis, en general no hi ha afectacions estructurals. Per contra, han alertat dels forjats sanitaris dels habitatges inundats. Són espais buits sota els edificis que serveixen principalment per aïllar el terreny de les vivendes i garantir que estiguen ventilades. «Cal buidar-les amb urgència perquè en molt poc temps seran focus d'infecció», detallen.

Conviure amb la mort

Avancem pels carrers i ens anem topant amb materials destrossats, inservibles i plens de fang. Són els objectes que es llancen durant el buidatge dels baixos afectats, que són la totalitat. El veïnat està visiblement esgotat. Fa gairebé tres nits que no dormen, però saben que viuen hores crucials. «Hi ha hagut morts pels carrers fins ahir a la nit, i encara queden molts cadàvers per comptabilitzar», subratllen des de la Cooperativa. I afegeixen que «hi ha grups buscant més morts en garatges que vessen d'aigua».

Voluntàries retiren fang per facilitar els accessos als carrers i habitatges del barri Parc Alcosa. Foto: Ona Cano

En una cantonada ens trobem amb Rosa, una veïna del barri que ajuda a una altra a treure aigua del seu pis. Han trobat unes fotos de familiars plenes de fang en els riets d'aigua bruta que baixen als claveguerams i les netegen juntes. Una voluntària que es troba ajudant-les manifesta que li ha semblat «una metàfora colpidora de com, malgrat tot, els records es poden recuperar i conservar». Per a sobreviure emocionalment, Rosa ens explica que baixen al carrer, s'ajunten amb les veïnes i netegen amb la vista curta, sense ampliar molt el focus perquè no poden suportar més dolor.

Un veí de Benetússer que ha vingut a sumar-se a les brigades del Parc Alcosa conta que fins al dimecres no van entendre la magnitud de la situació: «vam estar moltes hores incomunicats, sense cobertura ni accés a la informació; solament sabíem el que arribaven a veure els nostres ulls». Reconeix que està en xoc, però que li ha vingut molt bé apropar-se a ajudar i activar-se davant la tragèdia.

Les persones que ho han perdut absolutament tot es queden a dormir en casa d'altres veïnes en un barri ja prèviament precari i amb un alt índex de població major. Teresa, una altra veïna, protesta airejada perquè continuen sense assistència mèdica i perquè els «sembla escandalós que s'estiga

enviant policia a la presó de Picassent o als robatoris de centres comercials i que hui, fins a les dotze del migdia, no ha aparegut pel barri el primer cotxe de la policia». "Estem desemparats, portem tres dies sense ajuda oficial», critica. «Estem menjant gràcies a la solidaritat que està arribant de fora, però la policia no està facilitant l'arribada de material i menjar al barri. Impedeixen i entorpeixen el pas de les furgonetes que venen carregades i, per contra, sí que deixen circular camions d'Amazon», protesta Tamara, voluntària del barri d'Orriols.

Una catàstrofe que durarà anys

Quan està a punt de fer-se de nit, marxem del barri, i és ara quan veiem un degoteig de furgonetes que es dirigeixen a la Fira València, habilitada com a morgue. Ens assabentem que Eldiario.es ha publicat que hi ha 1.900 persones denunciades com a desaparegudes -una xifra que segons Diari La Veu s'hauria reduït a 1.535 la matinada de dissabte-. Tres dies després de les inundacions, al Parc Alcosa es perd l'esperança de trobar ningú amb vida i creuen que està havent-hi certa «opacitat» amb les dades. «Quina serà la xifra final de morts?», es pregunta Olene, de la Coordinadora.

Les destrosses materials són inquantificables i ronden molts dubtes de com s'assumiran econòmicament. La gent comença a pensar en quines seran les seqüeles psicològiques individuals i col·lectives. Moltes veïnes tenen fixada a la ment la imatge de persones dins de cotxes flotant pels carrers sense elles poder fer res. Han perdut familiars, amics i veïns i ara senten ràbia i frustració respecte al present i molta angoixa pel futur. Una jove del barri ens explica impactada que adolescents d'altres barris arriben buscant companyes de classe que no localitzen des de dimarts.

El nivell d'on va arribar l'aigua és perfectament visible en la ratlla de fang que ressegueix façanes i interiors. Vora els dos metres. Foto: Ona Cano

A tot això, va saltar la notícia sobre la negativa de Fernando Grande-Marlaska, ministre de l'Interior, a rebre dos-cents bombers francesos per a treballar a les zones afectades, prèviament també s'havia rebutjat l'ajuda de bombers catalans. «La gestió institucional ha estat i és nefasta, ineficaç i amb missatges contradictoris, i això té una afecció material, emocional i com hem vist també vital», reflexiona Maria, de la Kooperativa, i opina que estan arribant tard i de manera negligent «quan són ells els que tenen els recursos».

Des del CSB Terra de Benimacllet veuen important sostenir en el temps les brigades solidàries, però també la convocatòria de manifestació del pròxim dissabte 9 de novembre. «Han de caure els responsables d'aquesta tragèdia», assegura Natxo. Des de la Koordinatora del Parc Alcosa s'insisteix en el fet que cal estar atentes a les xarxes socials, perquè les demandes aniran canviant segons avança la setmana. I recorden que açò és «una carrera de fons» i que el repte és «aguantar el tiró des de la solidaritat i les xarxes comunitàries».

[Crònica publicada originàriament a la Directa]